

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Milana Podhrázkého, soudkyně Jiřiny Chmelové a soudce Davida Hipšra v právní věci žalobkyně: **R. T.**, zastoupena Mgr. Markem Sedlákem, advokátem se sídlem Moravské nám. 754/13, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 10. 10. 2025, č. j. 34 A 7/2025-43,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 6 134,70 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta Mgr. Marka Sedláka.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyni bylo dne 22. 3. 2024 uděleno oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany dle zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace (dále „lex Ukrajina“), ve spojení s § 51 zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců („zákon o dočasné ochraně“). Žalovaný rozhodnutím ze dne 26. 2. 2025, č. j. OAM-00932-17/ZR-2025 (dále „rozhodnutí žalovaného“), žalobkyni toto oprávnění k pobytu odňal s odkazem na § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně.

[2] Nejvyšší správní soud úvodem předesílá, že pokud v tomto rozsudku odkazuje na „udělení dočasné ochrany“ či „odnětí dočasné ochrany“, myslí tím zákonodárcem zvolenou

legislativní zkratku pro udělení (odnětí) oprávnění k pobytu na území České republiky za účelem poskynutí dočasné ochrany.

[3] Krajský soud rozsudkem označeným v záhlaví rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Dospěl totiž k závěru, že žalovaný odňal žalobkyni oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany z důvodu, pro který to právní úprava neumožňuje. Předeslal, že mezi stranami není sporu o tom, že žalobkyně nikdy nesplňovala podmínky pro udělení dočasné ochrany. Pokud tedy byla žalobkyni dočasná ochrana na základě její žádosti ze dne 22. 3. 2024 udělena, jednalo se o rozhodnutí vydané v rozporu s právními předpisy. K nápravě pochybení správních orgánů, jež vyústilo ve vydání rozhodnutí rozporného s právními předpisy, obvykle slouží přezkumné řízení. Tento institut je však pro účely odnětí dočasné ochrany vyloučen, jak plyne z § 16 zákona o dočasné ochraně, resp. z § 4 odst. 2 písm. a) lex Ukrajina. Krajský soud uvedl, že podmínkou aplikace § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně, který žalovaný využil jako podklad pro odnětí dočasné ochrany žalobkyně, je změna skutkového stavu v průběhu času. Toto ustanovení míří na zcela jiné situace, než jakou je náprava nezákonných rozhodnutí. Pokud zákonodárce pro účely řízení o odnětí dočasné ochrany výslovně vyloučil přezkumné řízení, bylo by zcela proti účelu této výluky, aby byla náprava vadného rozhodnutí prováděna za pomoci extenzivního výkladu zákonného ustanovení, které míří na zcela jiné situace. V projednávané věci podmínky pro aplikaci § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně splněny nebyly. Všechny skutečnosti rozhodné pro vydání rozhodnutí o žádosti žalobkyně byly objektivně zjistitelné již při rozhodování o udělení dočasné ochrany a jejich pozdější odhalení nelze považovat za „nové okolnosti“ podle § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně. Krajský soud upozornil na existenci § 10 odst. 2 zákona o dočasné ochraně, které ve spojení s § 9 odst. 2 písm. b) zákona o dočasné ochraně umožňuje odnětí dočasné ochrany v situacích, kdy žadatel nenabyl pobytové oprávnění v dobré víře. Žalovaný však netvrdil ani neprokazoval skutečnosti nasvědčující podvodnému jednání či zneužití práva ze strany žalobkyně, jež by ochranu práv nabytých v dobré víře vylučovalo. Naopak poukázal na své podezření, že jeho zaměstnankyně „*nejspíše zneužila své pravomoci*“, což je pochybení, které jde za správním orgánem, a to bez ohledu na důvod, který k němu vedl.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalobkyně

[4] Žalovaný (dále „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností, v níž navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek zrušil. Uvedl, že nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že všechny skutečnosti byly zjistitelné již při rozhodování o udělení dočasné ochrany, neboť zaměstnanci stěžovatele pořizují kopie tiskopisu žádostí o dočasnou ochranu, které se evidují na daném pracovišti. Žalobkyně však o dočasnou ochranu žádala poprvé v Brně dne 8. 3. 2024. Žádost ze dne 22. 3. 2024, které bylo vyhověno, byla podána v Ostravě. Navíc pracovnice stěžovatele, která žalobkyni dočasnou ochranu udělovala, velmi dobře věděla, že žalobkyně podmínky pro udělení dočasné ochrany nesplňuje. Totéž ovšem velmi dobře věděla i žalobkyně, proto také podruhé žádala o udělení dočasné ochrany v Ostravě, protože o pracovníci stěžovatele, která systematicky zneužívala své pravomoci, věděla. Stěžovatel zdůrazňuje, že žalobkyně získala pobytové oprávnění v důsledku svého jednání ve zlé víře. V žádosti ze dne 8. 3. 2024 uvedla, že dne 24. 2. 2022 pobývala na území Polska, v důsledku čehož byla její žádost vyhodnocena jako nepřijatelná dle § 5 odst. 1 písm. b) lex Ukrajina, neboť nebyla osobou, na kterou se vztahuje rozhodnutí Rady (EU) č. 2022/382. Ve své

pokračování

žádosti ze dne 22. 3. 2024 již skutečnosti o svém pobytu v Polsku ke dni 24. 2. 2022 záměrně neuvedla a tvrdila, že dne 24. 2. 2022 pobývala na území Ukrajiny, aby vyhověla podmínkám uvedeným v § 3 lex Ukrajina a nedošlo k opětovnému vyhodnocení žádosti jako nepřijatelné. Stěžovatel dále poukázal na to, že žalobkyni byla udělena dočasná ochrana za účelem sloučení rodiny, i když o toto žalobkyně vůbec nežádala. Žalobkyni nemůže svědčit dobrá víra, když pobytové oprávnění získala jen díky vlastnímu nečestnému jednání, které zneužitím pravomoci bývalé zaměstnankyně stěžovatele vyústilo v získání pobytového oprávnění, na které nikdy neměla právo. Takové jednání není hodno právní ochrany.

[5] Žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl. Napadený rozsudek považuje za zákonný a správný. Z odůvodnění kasační stížnosti je zřejmé, že k udělení dočasné ochrany žalobkyni došlo v rozporu s právními předpisy. Taková situace je podle obecné právní úpravy důvodem provedení přezkumného řízení podle § 94 správního řádu. V řízení o dočasné ochraně se však podle § 16 zákona o dočasné ochraně ustanovení správního řádu o přezkumném řízení nepoužijí. Tím, že stěžovatel prakticky provedl přezkumné řízení a vydal v něm napadené rozhodnutí formálně označené jako rozhodnutí o odnětí dočasné ochrany, postupoval v rozporu s § 16 zákona o dočasné ochraně, a jeho rozhodnutí proto bylo soudem správně jako nezákonné zrušeno.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[6] Kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), osobou řádně zastoupenou (§ 105 odst. 2 s. ř. s.) a nebyly shledány ani žádné důvody, pro které by kasační stížnost jako celek byla nepřipustná (§ 104 s. ř. s.).

[7] Ve věcech, o kterých v řízení před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, je Nejvyšší správní soud povinen zabývat se otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele, a je tedy přijatelná (§ 104a s. ř. s.). O přijatelnou kasační stížnost se může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou NSS; 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; 3) kasační stížnost je přijatelná pro potřebu učinit judikaturu odklon; 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele (usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS).

[8] V nyní projednávané věci Nejvyšší správní soud shledal, že kasační stížnost je přijatelná, neboť tento soud dosud neřešil právní otázku, zda § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně lze použít k odnětí dočasné ochrany i v situacích, kdy důvod, pro který bylo uděleno oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany nikdy neexistoval a toto oprávnění bylo cizinci uděleno pochybením správního orgánu. Nejvyšší správní soud proto přistoupil k hodnocení důvodnosti kasační stížnosti.

[9] Kasační stížnost **není důvodná**.

[10] Dříve než Nejvyšší správní soud přistoupí k přezkumu napadeného rozsudku, považuje za podstatné předeslat, že jako důvod pro odnětí dočasné ochrany žalobkyni byl v rozhodnutí stěžovatele s odkazem na § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně uveden „*zanikl důvodu, pro který bylo uděleno oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany z důvodu sloučení rodiny, a nebyl shledán jiný důvod hodný zřetele pro jeho ponechání*“. Předmětem přezkumu v řízení před krajským soudem tedy byla otázka, zda v dané věci byly naplněny podmínky pro aplikaci § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně. Krajský soud dospěl k závěru, že tyto podmínky naplněny nebyly, neboť všechny skutečnosti rozhodné pro vydání rozhodnutí o žádosti žalobkyně byly objektivně zjistitelné již při rozhodování o udělení dočasné ochrany. Zjistil-li stěžovatel poté, co bylo žalobkyni uděleno oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany, že došlo k pochybení v rozhodování správního orgánu, nejedná se dle krajského soudu o novou okolnost podle § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně.

[11] Dále považuje Nejvyšší správní soud za důležité upozornit, že v projednávané věci není sporu o tom, že žalobkyně nesplňovala podmínky pro udělení oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany. Pokud jí toto oprávnění k pobytu bylo na základě její žádosti ze dne 22. 3. 2024 uděleno, jednalo se o rozhodnutí vydané v rozporu s právními předpisy.

[12] Stěžovatel namítá, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku, neboť v dané věci dospěl k závěru o nemožnosti aplikace § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně. Stěžovatel je přesvědčen, že užil správného důvodu, pro který bylo žalobkyni odňato pobytové oprávnění.

[13] Podle § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně zanikne-li důvod, pro který bylo uděleno oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany z důvodu sloučení rodiny, a nebude-li shledán jiný důvod hodný zřetele pro jeho ponechání, toto oprávnění se odejme.

[14] Otázkou možnosti aplikace § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně na předmětný skutkový stav se podrobně zabýval krajský soud v bodech 33 až 45 napadeného rozsudku. V těchto bodech krajský soud srozumitelně vysvětlil, že podmínkou aplikace daného ustanovení je změna skutkového stavu v průběhu času. Krajský soud uvedl, že se jedná o případy, kdy dočasná ochrana z důvodu sloučení rodiny byla cizinci udělena v souladu s právní úpravou, avšak v průběhu času došlo ke změně skutkových okolností (např. dosažení zletilosti u dítěte, rozvod manželů) a dotyčná osoba se dostala mimo okruh osob, jimž má dočasná ochrana náležet. Výše uvedeným závěrům nemá kasační soud co vytknout a dává za pravdu krajskému soudu v tom, že v případě žalobkyně nebyly splněny podmínky pro udělení dočasné ochrany již při podání žádosti, resp. v době vydání rozhodnutí stěžovatele, což ostatně nepopírá ani stěžovatel. V průběhu času tedy nemohlo dojít k takové změně skutkového stavu, kterou předpokládá § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně. Nejvyšší správní soud uzavírá, že závěr krajského soudu o nepoužitelnosti § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně ob stojí.

[15] Přestože stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že všechny skutečnosti pro rozhodnutí o žádosti žalobkyně byly zjistitelné již při rozhodování o udělení oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany, ve vztahu k rozhodnému skutkovému stavu neuvádí žádné konkrétní skutečnosti, které by nastaly poté, co žalobkyni byla dočasná ochrana udělena. Zjištění, že správní orgán pochybil, nelze

pokračování

považovat za novou skutečnost, která by způsobovala zánik důvodu, pro který byla žalobkyni dočasná ochrana udělena. Na daném závěru nemůže nic změnit ani kasační tvrzení, že kopie tiskopisu první žádosti žalobkyně o dočasnou ochranu ze dne 8. 3. 2024 byla evidována na pracovišti v Brně, zatímco druhá žádost ze dne 22. 3. 2024, obsahující odlišná skutková tvrzení (z nichž stěžovatel vyvozuje účelovost jednání žalobkyně), byla evidována v Ostravě. Sám stěžovatel totiž uvádí, že jak žalobkyně, tak bývalá zaměstnankyně stěžovatele velmi dobře věděla, že žalobkyně podmínky pro udělení dočasné ochrany nesplňuje. Stěžovatel tedy ve skutečnosti tvrdí, že dočasná ochrana byla žalobkyni udělena v důsledku pochybení správního orgánu, v čemž spatřuje důvod pro její odnětí a zároveň naplnění účelu § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně zákona o dočasné ochraně. V této otázce se však Nejvyšší správní soud zcela ztotožňuje se závěrem krajského soudu vyjádřeném v bodě 35 napadeného rozsudku, tedy že § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně míří na zcela jiné situace, než jakou je náprava nezákonných rozhodnutí. Podmínkou pro aplikaci tohoto ustanovení je změna skutkového stavu v průběhu času, tj. zánik důvodu, který v době vydání rozhodnutí o udělení pobytového oprávnění existoval. Nápravy nezákonného rozhodnutí správního orgánu nelze docílit extenzivním výkladem § 10 odst. 3 zákona. Podmínky pro jeho aplikaci stanovil zákonodárce zcela jednoznačně. Pochybení správního orgánu mezi ně nepatří.

[16] Stěžovatel na podporu své argumentace dále uvádí, že žalobkyně nemohla být při podávání žádosti ani při udělení pobytového oprávnění v dobré víře. Hledisko dobré víry není důvodem uvedeným v § 10 odst. 3 zákona o dočasné ochraně, pro který bylo vydáno rozhodnutí stěžovatele, a který byl předmětem přezkumu krajského soudu. Nutno dodat, že stěžovatel nerozhodoval podle § 10 odst. 2 zákona o dočasné ochraně. Krajský soud ve svém rozsudku pouze upozornil na existenci § 10 odst. 2 zákona o dočasné ochraně, který ve spojení s § 9 odst. 2 písm. b) zákona o dočasné ochraně umožňuje odnětí dočasné ochrany v situacích, kdy žadatel nenabyl pobytové oprávnění v dobré víře. Krajský soud k tomu dodal, že stěžovatel netvrdil ani neprokazoval skutečnosti nasvědčující podvodnému jednání či zneužití práva ze strany žalobkyně, jež by ochranu práv nabytých v dobré víře vylučovalo, přičemž pro soudní přezkum je podstatný obsah napadeného správního rozhodnutí. Proti tomuto závěru stěžovatel nijak nebrojí (neuvádí, že by se již ve svém rozhodnutí uvedenými skutečnostmi zabýval, případně, že by rozhodoval podle § 10 odst. 2 zákona o dočasné ochraně), pouze se pokouší až v kasační stížnosti poukazovat na to, že žalobkyně údajně věděla o pracovníci stěžovatele, která systematicky zneužívala své pravomoci (a proto nemohla být v dobré víře). Podle setrvalé judikatury NSS však platí, že nedostatky odůvodnění správního rozhodnutí nelze následně dohánět procesní aktivitou správního orgánu v soudním řízení (viz např. rozsudky NSS ze dne 18. 9. 2017, č. j. 9 As 82/2014-46, či ze dne 18. 7. 2018, č. j. 6 Afs 266/2017-31).

[17] Nejvyšší správní soud závěrem dodává, že si je vědom rozsudku NSS ze dne 20. 11. 2025, č. j. 22 Azs 248/2025-17, který sjednotil procesní režim rozhodování o (ne)udělení dočasné ochrany podle lex Ukrajina. Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku dospěl k závěru, že žádost o nové posouzení důvodů podle § 180e zákona o pobytu cizinců představuje řádný opravný prostředek ve smyslu § 5 a § 68 písm. a) s. ř. s. proti každému rozhodnutí o (ne)udělení pobytového oprávnění na území České republiky za účelem poskytnutí dočasné ochrany podle lex Ukrajina. Pro účely procesního postupu tedy není rozhodné, zda je žádost zamítnuta z důvodů stanovených v zákoně o dočasné ochraně, nebo

zákoně o pobytu cizinců (viz rozsudek č. j. 22 Azs 248/2025-17, bod [17] a násl.). Procesní režim je totiž pro řízení o udělení dočasné ochrany výslovně upraven v § 4 odst. 1 lex Ukrajina, podle něhož na řízení o udělení dočasné ochrany se obdobně použijí ustanovení zákona o pobytu cizinců upravující udělování dlouhodobého víza. Nejvyšší správní soud pro řízení o udělení dočasné ochrany vyloučil použití § 17 zákona o dočasné ochraně (podle něhož lze proti rozhodnutí ministerstva podat žalobu přímo ke správnímu soudu) na základě pravidla *lex specialis derogat legi generali* (tedy proto, že § 4 odst. 1 lex Ukrajina je speciální k § 17 zákona o dočasné ochraně).

[18] Tento závěr se však neuplatní ve vztahu k řízení o odnětí dočasné ochrany. Z obecného pohledu si sice lze představit, že jednotný procesní režim by se mohl vztáhnout i pro řízení o odnětí dočasné ochrany, avšak zákonodárce § 4 odst. 1 lex Ukrajina formuloval tak, že se týká pouze procesního režimu *řízení o udělení dočasné ochrany*, ač v jiných ustanoveních například v § 5 odst. 7 lex Ukrajina výslovně konstatuje, že se má zákon o dočasné ochraně použít na věci (ne)udělení nebo *odnětí dočasné ochrany*. Pokud by zákonodárce chtěl upravit procesní režim *řízení o odnětí dočasné ochrany*, tak lze předpokládat, že by v ustanovení § 4 odst. 1 lex Ukrajina rovněž výslovně specifikoval, že *na řízení o odnětí dočasné ochrany* se použijí ustanovení zákona o pobytu cizinců upravující udělování dlouhodobého víza (anebo by v tomto ustanovení použil obecný pojem *řízení ve věcech dočasné ochrany*). To však zákonodárce neučinil, proto se naopak použije ustanovení § 17 zákona o dočasné ochraně. V rámci výkladu stejného právního předpisu totiž adresát určité právní normy může oprávněně očekávat, že racionální zákonodárce vyjadřuje stejný záměr stejnými výrazovými prostředky. Řízení o odnětí dočasné ochrany je tak jednostupňové, neboť proti rozhodnutí ministerstva lze podat žalobu přímo ke správnímu soudu. Takto ostatně bylo postupováno (v jednostupňovém režimu) v mnoha případech, které následně implicitně akceptoval Nejvyšší správní soud (srov. například rozsudek NSS ze dne 25. 4. 2025, č. j. 5 Azs 217/2023-36, usnesení NSS ze dne 7. 5. 2025, č. j. 7 Azs 318/2024-20, usnesení NSS ze dne 19. 5. 2025, č. j. 9 Azs 199/2023-48, rozsudek NSS ze dne 28. 5. 2025, č. j. 2 Azs 246/2023-38, usnesení NSS ze dne 11. 6. 2025, č. j. 2 Azs 255/2024-39, usnesení NSS ze dne 11. 6. 2025, č. j. 6 Azs 48/2024-23, usnesení NSS ze dne 26. 6. 2025, č. j. 6 Azs 222/2023-41 a usnesení NSS ze dne 9. 7. 2025, č. j. 6 Azs 320/2023-26). Na rozdíl od věci pod sp. zn. 22 Azs 248/2025 se tak u odnětí dočasné ochrany nejedná o jednotnou procesní stránku rozhodování o udělení dočasné ochrany, jež by spadala pod § 4 odst. 1 lex Ukrajina (srov. rozsudek č. j. 22 Azs 248/2025-17, bod [26]). Pojem udělení (respektive zamítnutí žádosti o udělení) totiž nejde směřovat s odnětím dočasné ochrany či jejím zánikem, který je v zákoně vymezen samostatně.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Kasační soud uzavírá, že stěžovatel odňal žalobkyni oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany nezákonně, neboť v projednávané věci nebyly naplněny podmínky pro aplikaci § 10 odst. 3 zákona o pobytu cizinců. Uvedené pochybení bylo důvodem pro zrušení rozhodnutí žalovaného krajským soudem a vrácení věci stěžovateli k dalšímu řízení. Kasační stížnost stěžovatele proto Nejvyšší správní soud jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s.).

pokračování

[20] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v řízení úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve věci měla plný úspěch žalobkyně, soud jí proto přiznal právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému.

[21] Náklady řízení žalobkyně sestávají z odměny a náhrady hotových výdajů zástupce žalobkyně. Odměna zástupce činí dle § 9 odst. 5, § 7 bod 5 a § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu za jeden úkon právní služby (vyjádření ke kasační stížnosti) 4 620 Kč a náhrada hotových výdajů činí dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu 1 x 450 Kč. Jelikož je zástupce plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna a náhrada hotových výdajů o částku odpovídající této dani, tj. o 1 064,70 Kč. Celková výše nákladů řízení žalobkyně tak činí 6 134,70 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. ledna 2026

Milan Podhrázký
předseda senátu